

คำลักษณะนามในภาษาลำหู่ณะ (ยูเซอตำ) : การวิเคราะห์ตามแนวอรรถศาสตร์

นาง ศรีนทิพย์ สตรีศิลป์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดำเนินการตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาภาษาศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2529

ISBN 974-566-618-1

013354

I 153.2148.2

Classifiers in Lahu Na (Black Lahu) : A Semantic Analysis

Mrs. Sarintip Satheerasilapin

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts

Department of Linguistics

Graduate School

Chulalongkorn University

1986

หัวข้อวิทยานิพนธ์ คำลักษณะนามในภาษาล้านนา (มุขเขมรคำ) : การวิเคราะห์ตามแนว
อรรถศาสตร์

โดย นางศรินทิพย์ สตรีศิลป์

ภาควิชา ภาษาศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เพียรศิริ วงศ์วิภาณนท์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อีระพันธ์ เหลืองทองคำ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการ
การศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

.....

(รองศาสตราจารย์ ดร.สรชัย พิศาลบุตร)

รักษาการในตำแหน่งรองคณบดีฝ่ายวิชาการ

ปฏิบัติราชการแทนรักษาการในตำแหน่งคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ปราณี กุลละวณิชย์)

..... กรรมการ

(อาจารย์ ดุษฎีพร ชำนิโรคนานต์)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อีระพันธ์ เหลืองทองคำ)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เพียรศิริ วงศ์วิภาณนท์)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์ คำลักษณนามในภาษาล่าหู่ณะ (ภูเซอคำ) : การวิเคราะห์ตาม
แนววรรณคดี

ชื่อนิติกร นางศรีนทิพย์ สิริศิลป์

อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เพียรศิริ วงศ์วิภาณนท์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อธิระพันธ์ เหลืองทองคำ

ภาควิชา ภาษาศาสตร์

ปีการศึกษา 2528

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ศึกษาคำลักษณนามในภาษาล่าหู่ณะ จากข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์
ผู้บอกภาษา 5 คน โดยสัมภาษณ์ผู้บอกภาษาหลักหนึ่งคนและตรวจสอบยืนยันข้อมูลจากผู้บอกภาษา
ที่เหลืออีก 4 คน ข้อมูลประกอบด้วยคำลักษณนาม 386 คำ ซึ่งเกิดร่วมกับคำนาม จำนวน 968
คำ

ผลการวิเคราะห์แสดงว่า คำลักษณนามในภาษานี้แบ่ง เป็นประเภทต่าง ๆ ได้ตาม
เกณฑ์รูปคำ เกณฑ์การเกิดร่วมกับคำบอกจำนวน และ เกณฑ์การเกิดร่วมกับคำนาม

เมื่อจำแนกตาม เกณฑ์รูปคำ คำลักษณนามหน่วยคำเดียวมีจำนวนมากที่สุดถึง 193 คำ
ขณะที่คำลักษณนามสี่หน่วยคำมีเพียงคำเดียว ที่เหลือ เป็นคำลักษณนามสองหน่วยคำ 154 คำ และ
สามหน่วยคำ 38 คำ เมื่อจำแนกตาม เกณฑ์การเกิดร่วมกับคำบอกจำนวน คำลักษณนามที่เกิดร่วม
กับคำบอกจำนวน te^1 เป็นกลุ่มคำลักษณนามที่มีลักษณะพิเศษต่างหากจากคำลักษณนามอื่น ๆ
การเกิดร่วมของนามและลักษณนามนั้นมีเงื่อนไขว่าคำทั้งสองประเภทที่เกิดร่วมกัน จะต้องมีความ
หมายสอดคล้องกันและ เนื่องจาก เงื่อนไขนี้มีความเคร่งครัดไม่ เท่ากันสำหรับลักษณนามทุกคำ จึง
นำไปใช้เป็น เกณฑ์ในการจำแนกคำลักษณนามออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่มีเงื่อนไขเคร่งครัด
และกลุ่มที่มีเงื่อนไขไม่เคร่งครัดในการเกิดร่วมกับนาม ลักษณนามซ้ำรูปนามและลักษณนามเฉพาะ

อยู่ในกลุ่มแรก ขณะที่ลักษณะนามบอกประเภท ลักษณะนามหน่วยวัด และลักษณะนามกลางอยู่ในกลุ่ม
หลัง

นอกจากนี้วิธานิพนธ์ฉบับนี้ยังได้แสดง เจื้อนไขการ เกิดร่วมของลักษณะนามและนาม
ไว้ด้วยในรูปของลักษณะบ่งการ เกิดร่วม

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Thesis Title Classifiers in Lahu Na (Black Lahu) : A Semantic Analysis

Name Mrs. Sarintip Satheerasilapin

Thesis Advisor Assistant Professor Peansiri Vongvipanond, Ph.D.
Assistant Professor Theraphan Laungthonkum, Ph.D.

Academic Year 1985

Abstract

This is a study of classifiers in Lahu Na, based on data collected through the interviews with 5 native speakers of the language, one of which serves as the principle informant while the rest give their confirmation or objection to the use of classifiers elicited from the principle informant. The data consist of 386 classifiers, which are found to occur with 968 nouns.

The analysis of the classifiers reveals that they can be divided into different types on the basis of 3 criteria used in the study : number of morphemes, co-occurrence with numerals, and co-occurrence with nouns. On the basis of number of morphemes, the largest group consists of 193 one-morpheme classifiers. The rest, except one with four morphemes, contains 154 two-morpheme and 38 three-morpheme classifiers. Co-occurrence with te¹ differentiates one group of classifiers from the rest. Co-occurrences of nouns and classifiers are constrained by selectional restrictions, which require that the two classes of word which co-occur are

semantically harmonious. Since these restrictions are not equally strict for all classifiers, they can be used as criteria to differentiate 2 groups of classifiers : those which are highly constrained and those which are slightly constrained as to their co-occurrence with nouns. Auto-classifiers and Special classifiers are in the former group while classifiers meaning 'type or kind', Units of Measurement, and the Neutral classifier 'ma²', are in the latter group.

In addition, this thesis presents constraints on co-occurrence of nouns and classifiers in terms of selectional restriction features.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความช่วยเหลือและสนับสนุนของ อาจารย์ เพื่อน และครอบครัวของผู้วิจัย ยากที่จะนำคำพูดมาขอบคุณทุกคนได้เพียงพอ ผู้วิจัยขอขอบคุณคณาจารย์ทุกท่านในภาควิชาภาษาศาสตร์ที่ได้ปลูกฝังความสนใจในภาษาให้แก่ผู้วิจัย ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. ปราณี กุลละวณิชย์ และอาจารย์ ดุษฎีพร ชำนิโรคนานต์ ที่ได้กรุณาอ่านและวิจารณ์วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ในฐานะกรรมการสอบ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ท่านอาจารย์ที่ปรึกษาทั้งสองท่าน คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีระพันธ์ เหลืองทองคำ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพียรศิริ วงศ์วิมานนท์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ สั่งสอน แก่ไขงานชิ้นนี้ ตลอดมา

ผู้วิจัยขอขอบคุณ จะกะ เลอาอือ และเพื่อนชาวลำพูนแห่งหมู่บ้านห้วยคาด อำเภอ เชียงดาว จังหวัด เชียงใหม่ ที่ได้อดทนเป็นผู้บอกภาษาที่เค็มใจอยู่เสมอ

ผู้วิจัยขอขอบคุณเพื่อน ๆ ทุกคนในภาควิชาภาษาศาสตร์ ที่ได้ช่วยวิจารณ์และให้ความเห็นเกี่ยวกับงานชิ้นนี้ โดยเฉพาะ คุณเฉลียว เอกนิยม ซึ่งเป็นทั้งพี่และเพื่อนที่คอยให้กำลังใจ

ผู้วิจัยขอถือ โอกาสนี้ขอบคุณ ภาควิชามนุษยศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ที่ได้อนุญาตให้ผู้วิจัยลาศึกษาต่อ และขอขอบคุณเพื่อนร่วมงานทุกท่านที่ได้ช่วยเหลือทำงานในส่วนที่เป็นความรับผิดชอบของข้าพเจ้าระหว่างลาศึกษาต่อ

และท้ายที่สุด ผู้วิจัยขอระลึกถึงความรักและความห่วงใยของ คุณแม่ สามีและลูกสาว ของผู้วิจัยด้วยความรักและขอบคุณ

ศรินทิพย์ สติระศิลป์

สารบัญ

ณ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
กิตติกรรมประกาศ	ช
สารบัญตาราง	ท
สารบัญภาพ	ฒ
สารบัญแผนภูมิ	ณ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับชาวเขาเผ่าล้าอยู่ในประเทศไทย	1
1.2 ที่มาของปัญหา	4
1.3 วัตถุประสงค์	6
1.4 สมมติฐาน	7
1.5 ขอบเขตการวิจัย	7
1.6 วิธีดำเนินการวิจัย	7
1.6.1 ขั้นตอนการเก็บข้อมูล	7
1.6.2 ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล	9
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	9
1.8 ทบทวนวรรณกรรม	9
1.8.1 วรรณกรรมเกี่ยวกับภาษาล้าอยู่	9
1.8.2 การศึกษาวิจัยเรื่องคำลักษณนามในภาษาเอเชีย ตะวันออกเฉียงใต้	11

1.8.3	ทฤษฎีไวยากรณ์ปริวรรตและการวิเคราะห์	
	อรรถลักษณะ	17
1.8.4	ข้อตกลงเบื้องต้น	19
2	ภาษาลำหู่	21
2.1	ระบบเสียง (Phonology)	21
2.1.1	พยัญชนะ	21
2.1.2	สระ	26
2.1.3	วรรณยุกต์	29
2.1.4	โครงสร้างพยางค์	31
2.2	โครงสร้างนามวลี : คำนาม + คำออกจำนวน +	
	คำลักษณนาม	31
2.2.1	คำนามอิสระ	31
	2.2.1.1 คำสามัญนาม	31
	2.2.1.2 คำสรรพนาม	32
	2.2.1.3 คำนามแสดงคำถาม	32
	2.2.1.4 คำนามแสดงทิศทาง	33
	2.2.1.5 คำนามชี้เฉพาะ <u>chi</u> ⁵ 'นี้'	33
2.2.2	คำนามจำกัดที่เกิด	33
	2.2.2.1 คำออกจำนวน (Numerals)	33
	2.2.2.2 คำลักษณนาม (Classifiers)	34
	(1) คำลักษณนามชำนาม	34
	(2) คำลักษณนามเฉพาะ	34
	(3) คำลักษณนามบอกการวัด	35
	(4) คำลักษณนามเวลา	35
	(5) คำลักษณนามกลุ่ม	35
	(6) คำลักษณนามที่เป็นหน่วยหลัก	35

บทที่

หน้า

(7) คำลักษณนามอเนกประสงค์	36
(8) คำลักษณนามบอกหลัก	36
2.3 โครงสร้างประโยคความเดียว (Simple Sentence Structure)	37
3 การจำแนกคำลักษณนามตาม เกณฑ์รูปคำและการเกิดร่วมกับ	
คำบอกจำนวน	39
3.1 การจำแนกคำลักษณนามตาม เกณฑ์รูปคำ	39
3.1.1 ลักษณะของรูปคำ	39
3.1.1.1 รูปคำนาม	40
3.1.1.2 รูปคำลักษณนาม	41
3.1.2 การจำแนกตามจำนวนหน่วยคำ	42
3.1.2.1 ลักษณนามหน่วยคำเดียว	42
3.1.2.2 ลักษณนามสองหน่วยคำ	42
3.1.2.3 ลักษณนามสามหน่วยคำ	42
3.1.2.4 ลักษณนามสี่หน่วยคำ	42
3.1.3 การจำแนกตามความคล้ายคลึงกับรูปนามที่เกิดร่วม	43
3.1.3.1 ลักษณนามที่มีรูปแตกต่างกับคำนาม	
ที่เกิดร่วม	43
3.1.3.2 ลักษณนามที่มีรูปซ้ำกับคำนามที่เกิดร่วม	44
3.1.3.2.1 ลักษณนามซ้ำรูปนาม	
โดยสมบูรณ์	45
3.1.3.2.2 ลักษณนามซ้ำรูปนามบางส่วน ..	46
3.2 การจำแนกคำลักษณนามตามการเกิดร่วมกับคำบอกจำนวน	48
3.2.1 คำลักษณนามที่ปรากฏเฉพาะคำบอกจำนวน <u>te</u>¹ 'หนึ่ง'.	48
3.2.2 คำลักษณนามที่ปรากฏหลังคำบอกจำนวนอื่น ๆ	50

4	การเกิดร่วมของคำลักษณนามและคำนาม	51
4.1	การกำหนดความหมาย	51
4.2	การจำแนกคำลักษณนามตามเงื่อนไขการเกิดร่วม	54
4.2.1	ลักษณนามเฉพาะ	54
4.2.2	ลักษณนามไม่เฉพาะ	54
4.3	ความหมายและเงื่อนไขการเกิดร่วมของลักษณนาม	55
4.3.1	ลักษณนามหน่วยวัด	55
4.3.1.1	ลักษณนามหน่วยวัดเวลา	56
4.3.1.2	ลักษณนามหน่วยวัดปริมาณ	58
4.3.1.3	ลักษณนามหน่วยวัดความยาว	61
4.3.1.4	ลักษณนามหน่วยวัดน้ำหนัก	63
4.3.1.5	ลักษณนามหน่วยวัดอัตราเงิน	64
4.3.1.6	ลักษณนามหน่วยวัดความถี่	64
4.3.2	ลักษณนามบอกประเภท	65
4.3.3	ลักษณนามกลาง	65
4.3.4	ลักษณนามเฉพาะไม่ซ้ำรูป	66
4.3.4.1	ลักษณนามสำหรับมนุษย์	68
4.3.4.2	ลักษณนามสำหรับสัตว์	68
4.3.4.3	ลักษณนามสำหรับกองไฟ	68
4.3.4.4	ลักษณนามสำหรับบ้าน	69
4.3.4.5	ลักษณนามสำหรับที่พักอาศัยและสิ่งที่มีหลังคา	69
4.3.4.6	ลักษณนามสำหรับที่ราย	69
4.3.4.7	ลักษณนามสำหรับสถานที่ทั่วไป	70
4.3.4.8	ลักษณนามสำหรับพาหนะ	70

บทที่

หน้า

4.3.4.9	ลักษณะนามสำหรับ เครื่องมือ เครื่องใช้	
	เครื่องดนตรี	71
4.3.4.10	ลักษณะนามสำหรับส่วนต่าง ๆ ของพืช	71
4.3.4.11	ลักษณะนามสำหรับรูปทรงต่าง ๆ	75
4.3.5	ลักษณะนามเฉพาะซ้ำรูป	81
4.4	สรุป	82
5	สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	83
5.1	สรุป	83
5.2	อภิปรายผล	83
5.3	ข้อเสนอแนะ	86
บรรณานุกรม	87
ภาคผนวก ก.	รายการคำนาม 968 คำ	91
ข.	รายการคำลักษณนาม 386 คำ	139
ค.	รายการคำลักษณนามจำแนกตามจำนวนหน่วยคำ	168
ง.	รายการคำลักษณนามจำแนกตามความคล้ายคลึงกับรูปนาม	175
ประวัติผู้เขียน	183

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 หน่วยเสียงพยัญชนะ	22
2 หน่วยเสียงสระ	27
3 โครงสร้างประโยคความเดียว	38
4 การจำแนกคำลักษณนามตามจำนวนหน่วยคำ	43

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญภาพ

แผนที่

หน้า

๑. การกระจายตัวของชาว เขาเผ่าล่าหู่

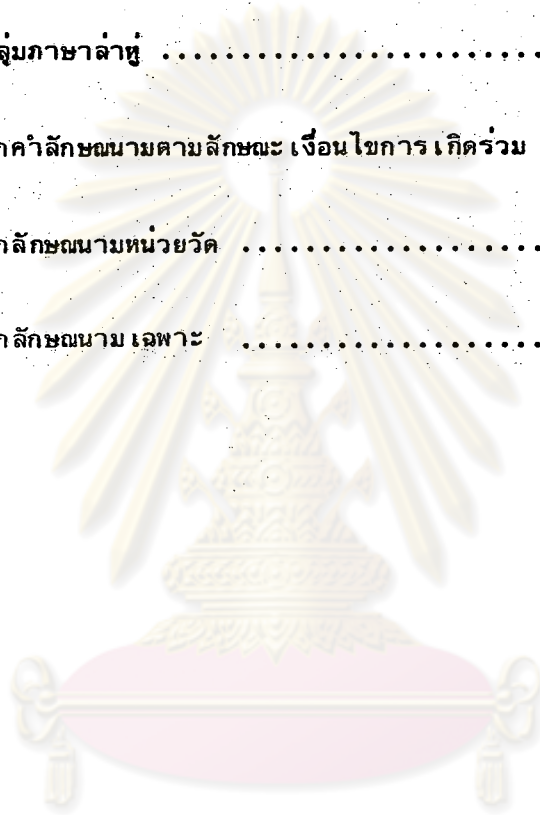
2

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่		หน้า
1	เชื้อสายภาษาของภาษาลำหู่	4
2	การแบ่งกลุ่มภาษาลำหู่	11
3	การจำแนกคำลักษณนามตามลักษณะ เงื่อนไขการเกิดร่วม	55
4	การจำแนกลักษณนามหน่วยวัด	56
5	การจำแนกลักษณนาม เฉพาะ	67

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย